

Pajukoski Merja

KÄSI KÄDESSÄ ELÄMÄNKAAREN LOPPUVAIHEESSA

Liiketoimintasuunnitelma perustettavalle Hoivakoti Nivalan Nestorille

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Lokakuu 2017**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Lokakuu 2017	Tekijä/tekijät Pajukoski Merja
Koulutusohjelma Sosiaaliuala		
Työn nimi KÄSI KÄDESSÄ ELÄMÄNKAAREN LOPPUVAIHEESSA. Liiketoimintasuunnitelma perustettavalle Hoivakoti Nivalan Nestorille		
Työn ohjaaja Nurmenniemi Helinä		Sivumäärä 23 + 1
Työelämäohjaaja		
<p>Opinnäytetyö on toiminnallinen eikä sillä ole toimeksiantajaa. Tarkoituksena oli kirjallisten lähteiden avulla selvittää, mitä palveluasumismuotoja alueellamme on ikäihmisille tarjolla ja mitä yksityisen hoivakotiyrityksen perustaminen vaatisi yrittäjäksi aikovalta. Teoriassa avataan keskeisiä käsitteitä yrittäjyydestä. Oma kiinnostukseni saattohoitoon erikoistuneeseen hoivakotiyrityksen perustamiseen vaikutti opinnäytetyön tekemiseen. Tarkoituksena oli selkeyttää omaa liikeideaa ja toiminta-ajatusta hoivakodin perustamisesta ja siihen liittyvistä luvista ja laeista. Saattohoitoon erikoistuneita hoivakotiyrityksiä ei alueellamme ole ja näille on tulevaisuudessa lisääntyvää tarvetta.</p> <p>Teoriatiedon ja yritysneuvojan kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen Hoivakoti Nivalan Nestorin liiketoimintasuunnitelma laadittiin siinä laajuudessa, että pienin muutoksin ja tarkennuksin Hoivakoti Nivalan Nestori olisi helppo perustaa tulevaisuudessa. Tämän vuoksi liiketoimintasuunnitelma ja kustannuslaskelma ovat salaista tietoa.</p>		

Asiasanat

Hoivakoti, Liiketoimintasuunnitelma, Saattohoito, Yrittäjyys

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date October 2017	Author Pajukoski Merja
Degree programme Social Services		
Name of thesis HANDS IN YOUR LIFE IN THE END OF THE LIFE STAGE. A business plan for the nursing home for Nursing Nestor founded		
Instructor Nurmenniemi Helinä	Pages 23 + 1	
Supervisor		
<p>The thesis was functional and had no commissioner. The goal was to find out what kind of service housing in our area there is available to older people and what the setting up of a private nursing home would require as an entrepreneur. In the theory. Part the key concepts of entrepreneurship are opened up. My personal interest in setting up a nursing home specialized in terminal care contributed to making the thesis. The purpose was to clarify business idea and the idea of establishing a nursing home as well as the related permits and laws. There are no nursing homes specialized in terminal care in the area and there is a growing need for them in the future.</p> <p>After studying theory and discussing with business councillor, a business plan for the nursing home Nivalan Nestori was drafted to the extent that with slight changes setting up Nivalan Nestori would be easy in the future. Therefore, the business plan and cost calculation are confidential.</p>		

Key words

Nursing home, Business plan, Terminal care, Entrepreneurship

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 IKÄIHMISET JA PALVELUT	3
2.1 Perhehoito	4
2.2 Palvelutalo	5
2.3 Vanhainkoti.....	6
2.4 Hoivakoti	7
3 YRITYKSEN PERUSTAMINEN	8
3.1 Liikeidea.....	8
3.2 Liiketoimintasuunnitelma	9
3.3 Toiminta-ajatus.....	11
3.4 Kannattavuus ja riskit.....	12
3.5 Yrityksen kehittäminen	13
4 HYVINVOINTIYRITYS	16
4.1 Hoivayrittäjyys	16
4.2 Sosionomi yrittäjä	17
4.3 Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys	18
4.4 Yritystä koskevat luvat ja lainsäädäntö	18
4.5 Henkilöstöä koskeva lainsäädäntö.....	19
5 YRITYSMUODON VALINTA	21
6 POHDINTA	23
LÄHTEET	7
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. HOIVAKOTI NIVALAN NESTORIN VISIO JA STRATEGIA	14
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. SWOT-ANALYYSI	10
TAULUKKO 2. PERUSPALVELUKUNTAYHTYMÄ KALLION ELÄKELÄISET KUNNITTAIN	11

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni lähtökohtana on ikääntyvän väestön nouseva määrä ja yhteiskunnan tarjoamien palveluiden riittämättömyys sekä byrokraattisuus. Opinnäytetyöni on toiminnallinen. Opinnäytetyöni tavoitteena on antaa tietoa yrittäjyydestä, hoivayrityksen perustamiseen liittyvistä luvista ja laeista, jotka säätelevät yrityksen toimintaa, rahoitusmahdollisuuksista ja yritysmuodoista. Tarkoituksena on kirjallisten lähteiden avulla selvittää mitä palveluasumismuotoja ikäihmisille on tarjolla ja mitä yksityisen hoivakotiyrityksen perustaminen vaatii yrittäjäksi aikovalta. Liiketoimintasuunnitelma Hoivakoti Nivalan Nestorille on laadittu siinä laajuudessa kuin se on teoriassa mahdollista. Pyrin tekemään liiketoimintasuunnitelmasta realistisen, että yritys olisi muutamien lisäyksin ja tarkennuksin mahdollisimman helppo perustaa. Yrityksen perustamisen myötä työllistyminen omaan ammattiin varmistuu ja mahdollistaa terveydenhuollon- ja sosiaalialan ammattilaisten palkkaamisen lähialueelta. Yleisenä hyötynä voidaan todeta alueella toimivien oppilaitosten harjoittelupaikkojen monipuolistumisen ja työllistymisen näkökohtien parantumisen sekä kunnallisiin palveluihin kohdistuvan paineen jakautumisen useammalle toimijataholle.

Opinnäytetyön tavoitteena on selkeyttää omaa liikeideaa ja toiminta-ajatusta. Hoivakoti Nivalan Nestori on ikäihmisen hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä toimintakykyä ylläpitävä kodinomainen hoivakoti. Hoivakoti on tarkoitus perustaa tulevaisuudessa. Hoiva-alalla työskennellessäni mietin millaisessa ympäristössä haluaisin ikäihmisenä asua ja tämä ajatus mielesäni suunnittelin Hoivakoti Nivalan Nestorin toimintaa. Hoivakoti Nivalan Nestori tarjoaa asukkaille kokonaisuuden, joka koostuu moniammatillisesta osaamisesta sekä ikäihmisen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja hengellisen toimintakyvyn kokonaisvaltaisesta tukemisesta elämänkaaren loppuvaiheessa. Hoivakodin suunnittelussa korostuvat niin ikäihmisten turvallisuus, hyvinvointi, yhdenvertaisuus, kodinomaisuus, saavutettavuus kuin valinnanvapauskin. Opinnäytetyön selkeyttämiseksi ja lukemisen helpottamiseksi liiketoimintasuunnitelma on omana osanaan, eikä yhdistettynä tekstinä opinnäytetyössä.

Hoivakoti Nivalan Nestorissa tulee olemaan 20 asiakaspaikkaa, näistä 5 paikkaa on varattu tukemaan omaishoitajien lomaa jaksohoitopaikkoina sekä mahdollistamaan saattohoito kodinomaisissa tiloissa. Saattohoito Hoivakoti Nivalan Nestorissa perustuu humaaniin ihmiskemykseen ja elämän loppuvaiheen kokonaisvaltaiseen hoitoon. Hoivakoti Nivalan Nestori

tulee olemaan kodinomainen yksikkö. Se on tarkoitettu ikäihmisille, joiden fyysinen, psyykinen tai sosiaalinen toimintakyky on alentunut niin, että he tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa. Pienessä yksikössä pystytään tarjoamaan asukkaille yksilöllisempää hoivaa ja huolenpitoa ajan kanssa. Tulevaisuudessa pienet kodinomaiset yksiköt ovat halutumpia kuin suuret laitosmaiset yksiköt elämänkaaren loppupäässä.

Yksityiselle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulle on tarvetta, koska julkinen sektori ei pysty vastaamaan palvelutarpeen kysyntään. Anne Kainlauri (2007) tuo esille kirjassaan, *Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi*, että hoiva-alalla on hiljalleen siirrytty tilanteeseen, jota kutsutaan monituottajamalliksi. Tällä tarkoitetaan, että kunnat tuottavat osan palveluista itse ja täydentävät palveluita ostamalla niitä yksityisiltä. (Kainlauri 2007, 29.) Palveluseteli on käytössä useimmissa kunnissa. Kunnat käyttävät palveluseteliä palveluasumisen, kotihoidon, omaishoidon tai kotisairaanhoidon palveluihin. Kuntien myöntämän palvelusetelin arvo vaihtelee kunnittain ja se lisää asiakkaiden valinnanvapautta palvelujen ostamiseen esimerkiksi yksityiseltä palveluntuottajalta. (Hautala 2012, 149.)

Tulevassa sosiaali- ja terveydenhuollon- uudistuksessa (SOTE) tavoitellaan keskitettyä palveluiden järjestämisvastuuta. Uudistuksessa on sosiaali- ja terveydenhuollon ohjauksen ja toimintamallien uudistamisen tavoitteena ihmisten hyvinvoinnin ja terveyserojen kaventaminen, palveluiden yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden parantaminen sekä kustannusten hillitseminen. Tällä tarkoitetaan julkisten sosiaali- ja terveystalouden palveluiden järjestämisvastuun siirtymistä kunnilta ja kuntayhtymiltä maakunnalle. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tiedotteen mukaan maakuntia tulemaan 18 ja niillä on parempi taloudellinen kantokyky kuin kunnilla ja kuntayhtymillä. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos). Tämä mahdollistaa monipuolisten palvelujen tarjonnan lisäämisen ja parantaa vanhustyön osaamisen saatavuutta.

2 IKÄIHMISET JA PALVELUT

Ikäihmisille tarjottavia palveluja ovat päiväkeskustoiminta, erilaiset virikkeelliset kerhot ja eri yhteisöt, esimerkiksi sydänyhdistys sekä Parkinson-kerho. Nämä toimivat pääasiallisesti päivisin, eivätkä tarjoa ympärivuorokautista hoitoa ja hoivaa ikäihmisille. Näissä kohtaamispaikoissa ikäihmisille on usein tarjolla neuvontapalveluja, keskusteluryhmiä ja erilaisia teemati-laisuuksia, joissa käsitellään heitä koskevia asiakokonaisuuksia. (Hautala 2012, 101.) Yhteisöt ja yhdistykset muodostavat matalankynnyksen palveluja erilaisissa elämäntilanteissa ole-ville ikäihmisille ja toiminnallaan ehkäisevät heidän syrjäytymistään, esimerkiksi eläkkeelle tai leskeksi jäämisen jälkeen. (Hautala 2012, 101-104.)

Yhteisöt ja yhdistykset tukevat lähinnä kotona asuvien ikäihmisten sosiaalista, fyysistä, psyykkistä ja henkistä hyvinvointia. Nämä mahdollistavat heidän pitempiaikaisen selviämisen omassa kodissa tuettuna kotihoidon palvelujen avulla. (Seppänen, Karisto & Kröger (toim.) 2007, 186-188.) Lähdesmäki ja Vornanen (2009) tuovat esille ympäristön ja perinnöllisten tekijöiden vaikutukset ikäihmisten toimintakykyyn. Kotona asuvien ikäihmisten tukeminen on heidän ja yhteiskunnan kannalta tärkeää. Tuttu ympäristö auttaa muistisairastakin ikäihmistä selviämään kotona pitempään ja muutostöiden avulla turvallisuutta vaarantavat tekijät voi-daan minimoida. Useat kunnat auttavat ikäihmisten kotien muutostöissä, jolloin kodista teh-dään esteetön ja turvallinen asua. (Lähdesmäki & Vornanen 2009, 19-37.)

Ikäihmisten palveluja tuottavat eri ammattilaiset esimerkiksi diabeteshoitaja, jalkahoitaja, dia-koniatyöntekijä, fysioterapeutti ja kodinhoidon työntekijä unohtamatta kolmannen sektorin eli yhteisöjen vapaaehtoistyöntekijöitä. Voidaan puhua moniammatillisesta yhteistyöstä. (Läh-desmäki & Vornanen 2009, 28.) Nämä ammattilaiset tuovat palvelut ikäihmisten lähelle, hel-posti saavutettaviksi. Useissa hoivakodeissa on tehty sopimuksia paikallisten yrittäjien kans-sa erityispalveluista hoivakodissa asuvien ikäihmisten tarpeiden mukaisesti. Verkostoitumi-nen paikallisten yrittäjien kanssa antaa mahdollisuuden laajentaa palvelun sisältöä ilman, että yrityksen omat varat ovat kiinni erikoispalveluissa. (Hiltunen, Karjalainen, Mannio, Pättinen, Pötry, Savolainen, Tainio, Tirkkonen & Välke 2007, 56.)

Kun ikäihmisen kotona asuminen on käynyt omaisten ja kotihoidon palveluista huolimatta mahdottomaksi, on mietittävä hänelle sopivaa vaihtoehtoista hoitomuotoa. Näitä ovat perhe-

hoito, palvelutalo, vanhainkoti tai hoivakoti. Palvelutarpeen arvioinnin tekee työryhmä, joka **Selvittää, Arvioi ja Sijoittaa (SAS)**. Ryhmään kuuluu vanhustenhuollosta vastaava lääkäri, kaksi SAS-tiimin sairaanhoitajaa ja vanhuspalveluiden palveluohjaaja. Vanhuspalvelulaki ohjaa SAS toimintaa. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista 980/2012.) SAS-ryhmä tekee palvelutarpeen arvioinnin, sosiaalihoitolain 14§ mukaisesta laitospalvelutarpeesta, jonka perusteella tehdään suunnitelma ikäihmisen hoitomuodosta sekä paikasta, johon ikäihminen sijoittuu. (Sosiaalihoitolaki 1301/2014.)

2.1 Perhehoito

Perhehoidolla tarkoitetaan hoitomuotoa, joka mahdollistaa ikäihmisen hoitamisen esimerkiksi omaishoitajan vapaan ajaksi. Hoito tapahtuu perhehoitajan omassa kodissa ja häneltä vaaditaan koulutus ja soveltuvuus tehtävään. Kunta tekee päätökset ja vastaa perhehoidon järjestämisestä. (Perhehoitoliitto.) Hoidettavan kunnan ja sijoituskunnan sosiaalihoillon tehtävä on valvoa, että perhehoito toteutuu perhehoitolain mukaisesti. (Perhehoitolaki 263/2015.) Sosiaalihoitolain 25§:ssä tuodaan esille perhehoidon kriteerit, joita ovat muun muassa ihmisarvon kunnioittaminen, hyvä kohtelu ja oikeus arvokkaaseen vanhuuteen (Sosiaalihoitolaki 710/1982.) Aluehallintovirasto (AVI) ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) valvovat perhehoidon toteutumista. Ammatillisen perhehoidon luvat on määritelty yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011.)

Perhehoito tuo ikäihmiselle mahdollisuuden asua perheenjäsenenä perhehoitajan kotona. Vahvuutena perhehoidolla on pysyvyys, jatkuvuus ja koti hoitoympäristönä, jolloin ryhmä koko on pieni ja mahdollistaa yksilöllisen hoivan tuttujen hoitajien antamana. (Perhehoitoliitto.) Perhehoito on nykyaikainen malli entisajan yhteisöllisyydestä, jolloin eri sukupolvet asuivat samassa taloudessa. Perhehoito soveltuu ikäihmiselle, jolla on vaikeuksia selvitä arjesta esimerkiksi muistisairaudesta, mutta ei tarvitse kuitenkaan ympärivuorokautista hoitoa. Turvattomuus, yksinäisyys tai elämänlaadun heikentyminen voivat olla syy perhehoitoon hakemiseksi. (Perhehoitoliitto.) SAS-ryhmä tekee päätöksen perhehoitoon pääsystä yhdessä ikäihmisen ja hänen omaistensa kanssa. Perhehoitoa järjestetään toimeksiantosuhteisena tai ostopalveluna yksityiseltä perhehoitoyrittäjältä. Perhehoitaja, joka voi toimia toiminimellä tai

perhekoti, tekee kunnan tai kuntayhtymän kanssa toimeksiantosopimuksen ja asiakas maksaa asiakasmaksulain mukaisen maksun hoidosta. (Hautala 2012, 155.)

2.2 Palvelutalo

Kunnat, yksityiset yritykset ja järjestöt järjestävät ikäihmisille palveluasumista. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.) Näissä asuvat ikäihmiset ovat yleensä melko omatoimisia ja tulevat toimeen yhden auttamana. Päivällä palvelutalossa on paikalla henkilökuntaa, mutta öisin asukkaat ovat yksin. (Hautala 2012, 101-106.) Asuntona on oma huone tai asunto, jonka asukas kalustaa omilla huonekaluilla. Asunnosta tai huoneesta maksetaan vuokraa sekä hoidosta peritään kuukausimaksu. (Hautala 2012, 155.) Asukkaan on otettava asuntoonsa kotivakuutus. Asukkaan on mahdollista erillistä korvausta vastaan ostaa tukipalveluita esimerkiksi ateriat-, siivous- tai saunapalveluita sekä yöhoito, joka voidaan järjestää sovittuina käynteinä tai turvahälytyksenä. (Kansalaisneuvonta.) Maksuihin on mahdollista saada kansaneläkelaitokselta (KELA) ikäihmisille suunnattuja tukimuotoja, joita ovat esimerkiksi asumistuki ja eläkettä saavan hoitotuki, asukas tai hänen omaisensa täyttävät hakemukset. (Kansaneläkelaitos.) Hoitotukihakemukseen liitetään C-lääkärintlausunto ja kotihoidon lausunto. Siivouspalveluita asukas voi ostaa paikallisilta yrittäjiltä, 4H-kerholta tai veteraanipalveluiden kautta. Siivouspalvelussa on mahdollista hyödyntää kotitalousvähennystä. (Verohallinto.)

Palvelutalopaikkaa haettaessa SAS-sijoitusryhmä tekee hoitopaikan tarpeen arvioinnin. (Hautala 2012, 158.) Sosiaalihuoltolain §:t 21 ja 22 määrittävät palvelu- ja tukiasumisen järjestämisen velvoitetta. Palveluasumista järjestetään, kun ikäihminen tarvitsee asunnon, hoitoa ja huolenpitoa. Palveluita toteutettaessa on huomioitava ikäihmisen oikeus yksityisyyteen, osallistumiseen ja hänelle annetaan tarvittavat kuntoutus- ja terveyspalvelut. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.) Toimintaa valvovat AVI, Valvira sekä kuntien sosiaaliviranomaiset. Palveluasumiseen hakeutumisessa ei ole käytössä yleisohjetta, koska käytäntö vaihtelee kunnasta ja palveluntuottajasta riippuen. Kunnat järjestävät palveluasumista myös eri lakien perusteella. (Kansalaisneuvonta.) Kunnalliseen ja yksityiseen palveluasumiseen on yleisesti pitkät jonot, jolloin lisääntyneeseen palvelutarpeeseen voidaan lisätä kotihoidon palveluita asiakkaan kotona asumisen tukemiseksi. Yksityinen sosiaalialan yritys voi tarjota myös palveluasumipaikkoja, joita kunnat voivat ostaa. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011.)

2.3 Vanhainkoti

Vanhainkoti on ikäihmisille tarkoitettu hoitokoti, kun he eivät selviä tukipalveluidenkaan avulla kotona. Vanhainkodissa on henkilökunta paikalla ympärivuorokauden. Yksikössä tuetaan asukkaan omatoimisuutta ja mahdollisuutta asua turvallisessa asumisympäristössä tarvitsemansa hoivan ja hoidon turvin. Yksiköissä on kuntoutuksellista ja virikkeellistä toimintaa. Asukas maksaa erikseen asumisesta ja saamastaan palveluista. Esimerkiksi Peruspalvelukuntayhtymä Kallion jokaisella jäsenkunnalla on oma vanhainkoti yksikkö tai yksiköitä. Palveluja ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta tai asiakkaalle annetaan palveluseteli. (Peruspalvelukuntayhtymä Kallio 2016, 16.) Asuntona on yleensä oma huone, jonka asukas voi sisustaa omilla huonekaluilla ja esineillä. Tämä helpottaa esimerkiksi muistisairaana asukkaan sopeutumista vanhainkotiin. Suotavaa olisi, että asuntoon tai huoneeseen kuuluisi oma tilava ja hyvin suunniteltu pesu- ja wc-tila, näin asukkaan yksityisyys ja hygienian hoito taattaisiin. Vanhainkodin kaikissa tiloissa on huomioitava turvallisuus, kodinomaisuus, yhteisöllisyys ja toimivuus sekä mahdollisuus päästä ulkoilemaan turvallisesti esimerkiksi aidatulle sisäpihalle. (Voutilainen 2002, 123.) Vanhainkotiin haetaan samalla lomakkeella kuin palvelutaloon ja SAS-sijoitusryhmä tekee päätöksen hoitopaikan tarpeellisuudesta. (Hautala 2012, 158.)

Vanhainkodin palvelu sisältää tarpeellisen hoidon ja huolenpidon, ylläpitää toimintakykyä, aterian- ja hygieniapalvelut sekä osallisuutta ja kanssakäymistä edistävät palvelut. (Voutilainen 2002, 115.) Sosiaalihuoltolain 22§ määrittelee laitospalvelujen kriteerit. Näitä ovat yksilöllisten tarpeiden mukainen kuntoutus, hoito ja huolenpito sekä turvallinen, virikkeitä antava elinympäristö, joka tukee kuntoutumista, omatoimisuutta ja edistää toimintakyvyn säilymistä. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.) Pitkäaikaisessa hoidossa peritään maksukyvyn mukaan määräytyvä maksu, jolla katetaan hoidosta aiheutuvat kustannukset (Hautala 2012, 160). Asiakasmaksulaki on sosiaali- ja terveystalouden maksavalle ikäihmiselle tärkeä laki. Laki määrittää, kuinka paljon erilaisista palveluista enimmillään voidaan periä maksuja. Palvelumaksut perustuvat asiakasmaksulakiin ja sen asetukseen. (Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992.) Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaissa määritellään enimmäisprosentit kuukausimaksuille. (Laki Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992.)

2.4 Hoivakoti

Hoivakoti on yksityisen tarjoama palveluasumismuoto, jolta kunnat ja kuntayhtymät ostavat hoivapalvelua täydentämään omaa palveluntuotantoaan. Hoivakoti on kodinomainen yksikkö, jossa ikäihmisellä on käytössään oma huone, pesutilat ja hän maksaa asunnosta vuokraa. Asukas voi tuoda huoneeseensa omia kalusteita, huomioiden esteettömän liikkumisen ja turvallisuuden. Hoivakotiin on mahdollista muuttaa ilman palvelutarpeenarviointia itsemaksavana, mutta kuntien ostaessa ikäihmisilleen palvelua, tarvitaan SAS-ryhmän palvelutarpeen arviointi. Hoivakodissa hoidosta peritään hoito-, ateriat- ja siivouspalvelumaksu. Asukkaalle on mahdollista hakea kunnalta palveluseteliä hoitokustannuksiin sekä KELAlta asumistukea ja eläkettä saavan hoitotukea, vammaistukea ja toimeentulotukea (Kansaneläkelaitos). Hoivakodin toimintaa valvovat kuntien sosiaaliviranomaiset, AVI ja Valvira (Aluehallintovirasto). Ikäihmisen voimien vähetessä, kotona asuminen voi vaikeutua ja hoivakotiin muuttaminen tulee vaihtoehdoksi. Ihanteellisinta olisi muuttaa ikäihmisille suunniteltuun asuntoon, jossa voi asua myös saattohoitovaiheeseen. (Linqvist 2000,18-19.)

Saattohoitoon erikoistuneita hoivakoteja Suomessa on vähän ja nämä painottuvat sijainniltaan Etelä-Suomeen, Helsinkiin, Hämeenlinnaan, Tampereelle ja Turkuun. (Aalto & Helle 2000, 224). Monissa sairaanhoitopiireissä on hoitolaitosten yhteyteen perustettu saattohoitoa antavia yksiköitä. Saattohoito annetaan yleensä yhden hengen huoneessa. Huoneesta tehdään mahdollisimman viihtyisä ja kodinomainen. Loppuvaiheessa omaiset usein viettävät läheisensä luona pitkiä aikoja ja heille mahdollistetaan yöpyminen läheisensä huoneessa. Hoivakoti voi hakea saattohoitoon tulleelle asiakkaalle maksusitoumusta tämän kotikunnasta, jos asiakkaalla on lääkärin lähete hoivakotiin (Aalto & Helle 2000. 225).

3 YRITYKSEN PERUSTAMINEN

Yrityksen perustamisen lähtökohtina ovat yleensä oikea aika ja paikka aloittaa oma yritystoiminta. Taustalla on usein monen vuoden työkokemus sosiaali- ja terveydenhuollon alalta julkisella tai yksityisellä sektorilla. (Kainlauri 2007, 30-35.) Yrityksellä pitää olla kantava toiminta-ajatus ja hyvä yritysidea sekä toimiva liikeidea. Nämä yhdistettynä ammattitaitoiseen ja osaavaan yrittäjään luovat yrityksen onnistumiselle edellytykset. Mietittäessä yrityksen perustamista kannattaa tehdä MINDMAP eli miellekuvio, jonka avulla voi selkeyttää ajatusta mitä kaikkea on huomioitava yritystoiminnassa ja sen aloittamisessa. Yritystä perustettaessa liikeidea kannattaa muuntaa liiketoimintasuunnitelmaksi, jossa käydään läpi yrityksen kannattavuus ja mahdollinen menestyminen hoivapalvelumarkkinoilla. (Hiltunen ym. 2007, 30-33.) Liiketoimintasuunnitelman ja liikeidean kanssa on hyvä olla yhteydessä alueen yrityspalveluneuvojaan. (Junno 2017.)

3.1 Liikeidea

Yrityksen liikeidea vastaa kysymyksiin mitä, miten ja kenelle (Hesso 2013, 24.) Ideointi vaiheessa kannattaa antaa ajatusten lentää ja kirjata mitä hulluimmatkin suunnitelmat muistiin. Suunnitteluvaiheen jälkeen ideat jäsennetään tärkeiksi toimiviksi kokonaisuuksiksi ja tämän jälkeen mietitään sopiva toteutusasetelma. (Kainlauri 2007, 36). Olennaista liikeidean sisällölle on huomioida mihin tarpeeseen yritys perustetaan, onko yrityksen tuottamalle palvelulle kysyntää ja mille asiakasryhmälle palvelua tuotetaan (Hiltunen ym. 2007, 30). Yrityksen eettinen liikeidea mahdollistaa laadukkaan ja tehokkaan palvelun avoimen ja luottamuksellisen toimintaprosessin avulla (Aaltonen & Junkkari 1999, 22-23).

Asiakasvaranto ja asiakasvalikoima muodostavat pohjan yrityksen asiakaskannalle. (Viitala & Jylhä 2013, 381). Alikoski, Hakonen & Viitasalo (2013) tuovat esille, että arvot ovat yrityksen sisäisiä pelisääntöjä ja toimintaa ohjaavia tienviittoja. Arvojen avulla yritys määrittelee toimintatapansa sekä kuinka palveluja tuotetaan. Arvojen tunnistaminen voi olla hankalaa, koska ne osittain toimivat tiedostamattomalla tasolla ja muuttuvat yrittäjän sekä henkilöstön ikäännytyessä ja vaihtuessa. (Aaltonen & Junkkari 1999, 131; Alikoski, Hakonen & Viitasalo 2013, 48.) Liikeideassa on huomioitava kilpailijat, pyrittävä tuottamaan omassa yrityksessä tuotta-

vampia ja omaperäisempiä palveluja sekä oltava valmis muuttamaan liikeideaa olosuhteiden muuttuessa. (Hiltunen ym. 2007, 35.)

3.2 Liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelmalla, yritystä suunnitteleva pystyy selkeyttämään omia ajatuksiaan ja toisaalta vakuuttamaan rahoittajat, yhteistyökumppanit sekä muita sidosryhmiä yrityksen arvoista ja sisällöstä. Liiketoimintasuunnitelman sisältö auttaa pohtimaan yrityksen markkinointia, kilpailukykyä ja sen avulla voi pohtia mahdollisiin ongelmiin ratkaisuja. (Kainlauri 2007, 37.) Liiketoimintasuunnitelmaa tulisi tarkastella puoli vuosittain, näin säilytetään yrityksen toiminnan ydinalueista selkeä ja kirkas kuva. Kun yrittäjällä on selkeä liiketoimintasuunnitelma, hän pystyy paremmin vastaamaan muuttuviin tarpeisiin, esimerkiksi markkinoinnissa. Liiketoimintasuunnitelmaa laadittaessa on tärkeä hankkia laaja-alaisesti ja monipuolisesti tietoa asioista, joita liikeideassaan on miettinyt. (Puustinen. 2006, 28.)

Yksityistä hoivakotia perustettaessa on yrittäjän selvitettävä tarkoin omat voimavaransa, ammattitaitonsa ja paineensietokykynsä sekä alaa ja henkilöstöä säätelevät lait, toimintaa koskeva ilmoitusvelvollisuus sekä tarvittavat luvat. (Yksityiset sosiaalipalvelut 2010.) Realistisen liiketoimintasuunnitelman tekemisessä on osattava muodostaa käsitys toiminta-alueen markkinoiden koosta sekä niiden kasvamisesta. Liiketoimintasuunnitelman yksi tärkeä osa-alue on kustannuslaskelma, jonka avulla yrittäjä peilaa yrityksen kannattavuutta ja toimintaedellytyksiä. (Hiltunen ym. 2007, 38-40.) Yritystä perustettaessa on hyvä miettiä, onko oman yrityksen tuotettava kaikki palvelut omana tuotantonaan, vai olisiko kustannustehokkaampaa ostaa yrityksen tarvitsemat erikoispalvelut toiselta palveluntuottajalta esimerkiksi fysioterapia. (Kainlauri 2007, 88-89.)

Hoivapalveluyrityksen perustamisessa on tärkeä ottaa huomioon jo alueella olevat palvelut ja visioida oman yrityksen malli vahvistamaan näitä palveluita. Suunnitteluvaiheessa on hyvä tehdä SWOT-analyysi, joka on selkeä keino muotoilla, täsmentää, suunnitella ja kehittää liikeideaa. SWOT tulee englanninkielisistä sanoista: Strengths (vahvuudet), Weaknesses (heikkoudet), Opportunities (mahdollisuudet) ja Threats (uhat). SWOT-analyysin sisältö kirjataan nelikenttään. (Viitala & Jylhä 2013, 49.) SWOT-analyysi vastaa riskianalyysiä, joka kan-

nattaa tehdä ennen yrityksen perustamista. Sen avulla arvioidaan yrityksen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. (TAULUKKO 1.)

TAULUKKO 1. SWOT-ANALYYSI

VAHVUUDET (strengths)	HEIKKOUEDET (weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - Sosiaali- ja terveydenhuollon osaaminen - Vankka ja laaja-alainen työkokemus eri toimialoilta - Paikallistuntemus - Matalan kynnyksen palvelu - Toimivat arvot - Empaattisuus - Asiakaslähtöinen toimintatapa - Rohkeus - Ammatilliset verkostot - Ammattitaitoinen henkilökunta ja sijaiset - Korkea laatu ja palvelu 	<ul style="list-style-type: none"> - Toimitilattomuus - Tarpeen kysynnän selvittäminen - Resurssivaje - Kassavaranto - Sairauspoissaolot - Yhteistyökumppanien löytäminen ja tavoittaminen - Henkilökunnan väsyminen ja uupuminen - Onko hinta kilpailukykyinen - Toiminta liiaksi osakkaiden työpanoksen varassa -> työuupumus - Lyhyet sopimukset
MAHDOLLISUUDET (opportunities)	UHAT (threats)
<ul style="list-style-type: none"> - Tarjoaa asiakkaille kodinomaista palvelua - Yrittäjäkontaktit paikallistasolla - Palveluiden lisääminen - Kysynnän kasvattaminen - Kilpailukykyisyys - Innovatiivinen asenne - Maksusitoumus - Asiakkaan valinnanmahdollisuus lisääntyy - Palveluseteli - Yhteistyö alueen oppilaitosten kanssa - Vakinaisten sijaisten saaminen - Uudet rahoitusmahdollisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> - Yleinen taloustilanne - Uusi SOTE-laki (lainsäädäntö muuttuu) - Investointi ongelmat - Palvelun tarjonnan liiallinen lisääntyminen - Henkilöstön vaihtuvuus - Yrittäjän loppuun palaminen - Ideoiden ja ajatusten toimimattomuus - Kuntien talous ja kuka maksaa? - Suuret yritykset saavat monopoliaseman - Sijaisten vähyys ja vaihtuvuus - Työvoimakustannusten nousu

3.3 Toiminta-ajatus

Toiminta-ajatus vastaa puolestaan kysymykseen miksi liiketoimintaa tehdään (Viitala & Jylhä 2013, 42). Hoivakoti Nivalan Nestorin tarkoituksena on työllistää yrittäjä, hoiva-alan ammattilaisia, tuottaa hyvää hoitoa ja voittoa sekä tulevaisuudessa kehittää monimuotoista palvelua ikäihmisille alueellamme ja mahdollistaa omaishoitajien sekä läheisten jaksaminen vaativassa työssään. Hoivakoti Nivalan Nestorin toiminta tukee ja helpottaa kotihoitoon sekä muuhun julkisen sektorin palveluasumiseen kohdistuvaa painetta. Mahdollistaa lähialueen sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoille harjoittelupaikkoja koulutuksen aikana. Hoivakoti Nivalan Nestorin toiminta on matalan kynnyksen palvelua, jonka kasvun edellytyksenä on kysynnän sekä tarpeen tasainen kasvaminen ja itsemaksavista sekä palveluseteliä käyttävistä asiakkaista koostuva asiakaskunta.

Toiminta-ajatuksen yhteydessä on tehtävä hoivakodin tarpeen arviointi. Hoivakoti Nivalan Nestorin tarpeen arvioinnissa on käytetty Peruspalvelukuntayhtymä Kallion (PPKY) asiakaskuntien (Alavieska, Nivala, Sievi ja Ylivieska) tilastoja eläkeläisistä, (Eläketurvakeskus 2015) jotka ovat mahdollisia asiakkaita yksityisessä Hoivakoti Nivalan Nestorissa. (TAULUKKO 2.)

TAULUKKO 2. PERUSPALVELUKUNTAYHTYMÄ KALLION ELÄKELÄISET KUNNITTAIN (mukaillen Eläketurvakeskus 2015)

Kunta	60 – 64 v.	65 – 69 v.	70 -79 v.	80 v. -	Yhteensä
Alavieska	116	163	238	188	814
Nivala	413	677	841	617	2981
Sievi	191	278	347	250	1275
Ylivieska	525	882	1065	676	3694

Palvelujen tarjoaminen lähikuntiin luo mahdollisuuden laajentaa markkina-aluetta. Kysynnän perusteella voi yrittäjä tehdä laskelmia, olisiko kannattavaa laajentaa yritystoimintaa toisille paikkakunnille. Alueella väestö selkeästi ikääntyy ja palveluiden tarve kasvaa vuosittain, eikä julkinen sektori kykene yksistään täyttämään nykyisiä ja tulevia palveluiden tarvetta, jolloin ostopalveluiden määrä tulee kasvamaan. Sosiaalihuoltolaki määrittelee kunnan yleiset velvollisuudet sosiaalipalveluiden järjestämisestä. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) tilastojen mukaan sosiaalipalveluja tuottavien yksityisten yrittäjien määrä on kasvanut tasaisesti 2000-luvulla. Yritysten tuottamista palveluista kunnat ostavat lähes 2/3, ostopalvelusopimuksilla ja maksusitoumuksilla. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2010) Pienet yksiköt joutuvat kilpailemaan suurien palveluyksiköiden kanssa, joten heidän on kyettävä tuottamaan yksilöityä ja monipuolista palvelua pärjätäkseen kilpailussa. (Kainlauri 2007, 86-89.) Hoivakoti Nivalan Nestorissa autetaan asiakasta elämään hänen elämänkaarensa loppuvaihe mahdollisimman täysipainoisesti, yhteisön täysipainoisena jäsenenä ja saattaa hänet lempeästi sekä ihmisarvoa kunnioittaen viimeiselle matkalle.

Toimintaa suunniteltaessa on otettava asiakkaiden toimintakyky huomioon. Asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa yhdessä suunnitellaan hänelle tarpeelliset ja hyödylliset palvelut, joita voivat olla kuntoutus, viriketoiminta, hyvinvointipalvelut ja näin ollen saattohoidossa oleva asiakas saa parhaan mahdollisen hoidon tarpeidensa mukaan. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992.)

Väestön elinikä on noussut ja ikääntyneiden henkilöiden määrä on nousujohteinen. Suuret ikäluokat tulevat hoivapalveluiden piiriin, koska kotona asuminen ei enää onnistu julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista huolimatta. Yksityisistä sosiaalipalveluita tuottavista yrityksistä vajaa viides tuotti ikäihmisten palveluasumista. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2010.)

3.4 Kannattavuus ja riskit

Yritystä perustettaessa on tehtävä huolelliset taloudelliset laskelmat tuloista ja menoista, näin pystytään arvioimaan yrityksen kannattavuutta ja toiminnan realistisuutta. Yritystä perustettaessa kulut pyöristään ylöspäin, näin varaudutaan mahdollisiin hintamuutoksiin jo suunnitteluvaiheessa. Kannattavuuslaskelman avulla hahmotetaan, paljonko yrityksen pitää tuottaa, että toiminta olisi kannattavaa. Laskelmaa tehtäessä huomioidaan kulut, joita toiminta synnyttää. Tässä huomioidaan ylläpitokustannukset, vakuutukset, markkinointi sekä palkat. Kustannuslaskelman tekemisessä saa apua ja neuvoja kunnan elinkeinoasiamieheltä tai yrityspalveluneuvojalta. Jo toimivassa yrityksessä kannattavuutta seurataan tuloslaskelmasta, taseesta ja kassavirrasta. (Kainlauri 2007, 107.)

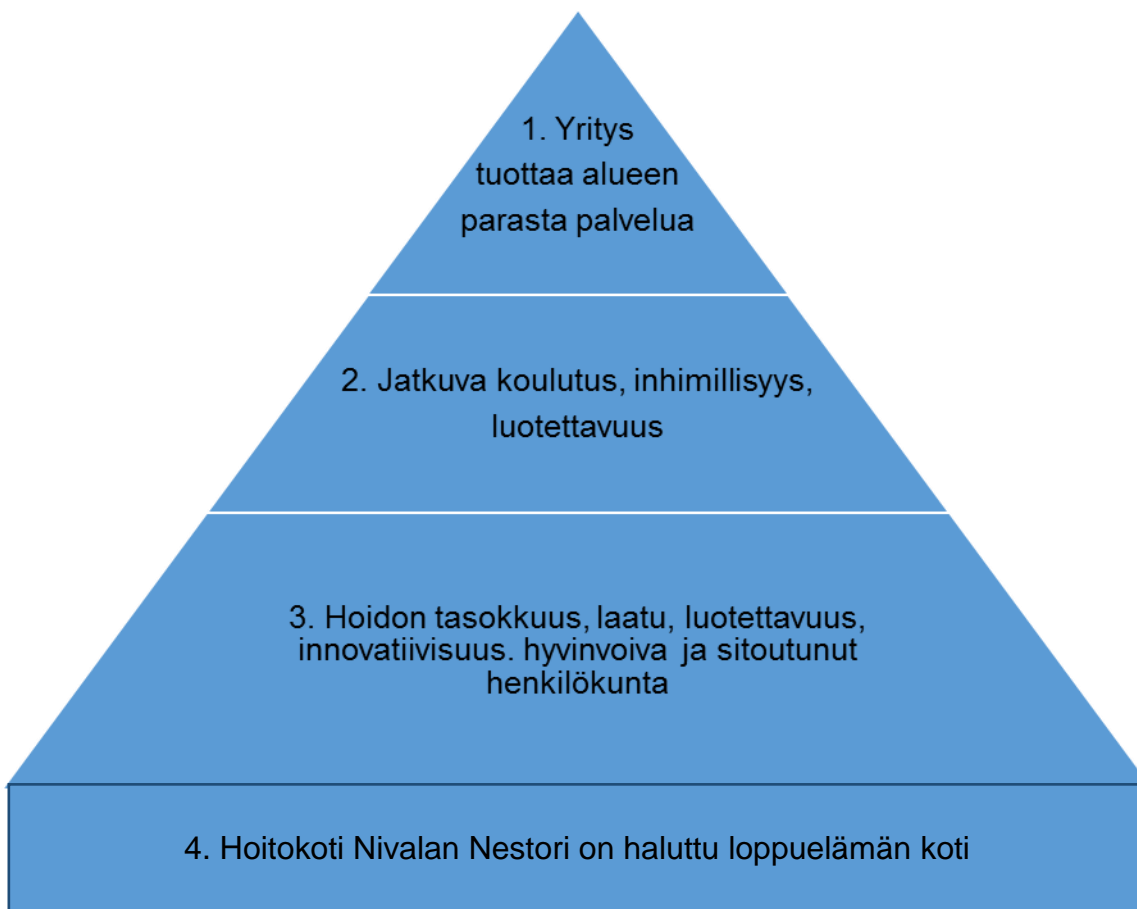
Kannattavuuslaskelma ei palvele ainoastaan yrittäjää vaan myös sidosryhmiä. Haettaessa yritykselle rahoitusta, esimerkiksi lainaa, hakemukseen on liitettävä aina mukaan kannattavuuslaskelma, jolla osoitetaan yrityksen liiketoiminnan kannattavuus. Kannattavuuslaskelma on hyvä tarkistuttaa yritysneuvojalla, joka opastaa mahdollisiin korjauksiin. (Kainlauri 2007, 117.) Yrityksen kirjanpitoa ja tilintarkastusta hoitava tilitoimisto auttaa yrittäjää seuraamaan yrityksen kannattavuutta ja mahdollisten korjauksien tarvetta kannattavuuden parantamiseksi. Hoivakoti Nivalan Nestorin kannattavuuslaskelmassa on laskettu kaikkien asiakaspaikkojen olevan täynnä, aloittavalla yrityksellä ei kuitenkaan aina ole täysi käyttöaste heti alusta alkaen. (Junno 2017.)

Yritystoiminnassa voi tulla vastaan sisäisiä ja ulkoisia riskejä. Perehtymällä asioihin ja ennakoidessa riskit ne voidaan hallita. Yrittäjä ottaa toiminnassaan joskus riskejä tietoisesti, mutta varautumattomat riskit ovat vaaraksi yritystoiminnan jatkuvuudelle. Anne Kainlauri (2007) tuo esille, että toimintaan vaikuttavat riskit voidaan jakaa kolmeen osaan: liikeriskeihin, vahinkoriskeihin ja henkilöriskeihin. (Kainlauri 2007, 117.) Liikeriskeihin kuuluvat riskit liittyvät yleisimmin taloudellisiin ongelmiin. Näitä ovat kustannusten nousut esimerkiksi lainojen koroissa, lainmuutokset tai muutokset kunnan ostopalveluissa. Hoivakoti Nivalan Nestorissa liikeriskeihin voidaan lukea kuuluvaksi tyhjät asiakaspaikat. Vahinkoriskit, esimerkiksi vesivahinko, tuottavat yrittäjälle mahdollisesti muitakin tappioita kuin taloudellisia, näitä voidaan estää vakuuttamalla toimitilat, henkilöstö sekä irtaimisto. Henkilöriskit ovat haasteellinen osa-alue, niiden toteutuessa yritykselle aiheutuu taloudellisia tappioita sekä toiminnallisia ongelmia. Henkilöstöriskien ennakointiin kuuluvat henkilöstön ja työyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen, henkilöstön kouluttaminen ja koulutusta vastaavan työn tekemisen mahdollistaminen. Henkilöstön jaksamista ja hyvinvointia yrittäjä voi vahvistaa työnohjauksen järjestämisellä sekä tukemalla henkilöstön fyysistä hyvinvointia, esimerkiksi liikuntaseteleillä. (Kainlauri 2007, 118.)

3.5 Yrityksen kehittäminen

Yrityksen kehittämisen strategian ja vision toteutumisen mittaamiseen voidaan käyttää Balanced Scorecard-mittaristoa. (Pk-yritysten johtamis- ja kehittämistyökalupakki.) Mittariston avulla voidaan auttaa yritystä muokkaamaan omia visioitaan ja strategioitaan toimiviksi. (KUVIO 1.) Sen avulla pystytään vertaamaan nykyisyyttä historiaan ja muokata tulevaa toimintaa

tarvittaessa. Tärkeää on, että kaikki yrityksessä työskentelevät sitoutuvat toiminnan kehittämiseen suunnitellun mittariston mukaan. Tämän vuoksi avoin tiedonkulku yrityksen johdon ja henkilökunnan välillä on tärkeässä asemassa. Mittauksessa käydään kaikki yrityksen osa-alueet läpi, ei pelkästään taloutta. Näin voidaan kehittää yrityksen toimintamallia sekä löytää yrityksessä mahdollisesti olevat ongelmat. Henkilöstön hyvinvointi sekä jaksaminen tulevat myös huomioiduksi, kun he saavat osallistua toiminnan kehittämiseen ja heitä kuunnellaan. (Pk-yritysten johtamis- ja kehittämistyökalupakki.)

KUVIO 1. HOIVAKOTI NIVALAN NESTORIN VISIO JA STRATEGIA (mukaillen pk-yritysten johtamis- ja kehittämistyökalupakki, mittaristo)

BSC-mittariston tarkoituksena on vastata kysymyksiin ”*Millaisiksi haluamme tulla*”, ”*Miten pääsemme tavoitteeseemme*”, ”*Missä asioissa meidän tulee olla erinomaisia*” sekä ”*Miten olemme suoriutuneet*”. (Pk-yritysten johtamis- ja kehittämistyökalupakki.) Yrityksen visiona on tuottaa alueen parasta palvelua. Tämän saavuttamiseksi suunnitellaan strategia, joka

sisältää jatkuvan koulutuksen, inhimillisyyden ja luotettavuuden. Yrityksen menestykseen vaikuttavat tekijät ovat hoidon tasokkuus, luotettavuus, laatu, innovaativuus sekä hyvinvoiva ja toimintaan sitoutunut henkilökunta. Kun yhtiön kaikki osa-alueet osuvat kohdalleen tulee Hoivakoti Nivalan Nestori olemaan haluttu loppuelämän koti. (KUVIO 1.)

4 HYVINVOINTIYRITYS

Hyvinvointiyrityksen tarkoituksena on työllistää yrittäjä tai yrittäjät, tuottaa voittoa ja tulevaisuudessa kehittää monimuotoista palvelua ikäihmisille ja mahdollistaa omaishoitajien sekä omaisten jaksaminen vaativassa työssään. Hyvinvointiyritys tukee toiminnallaan kunnan järjestämiä palveluja. (Kähkönen 2008, 7-9.) Kuntien paine ikäihmisille tarkoitettujen palveluiden järjestäjänä on kasvanut, mutta varat niiden järjestämiseen ovat rajalliset. Tämä on mahdollistanut yksityisten palveluntuottajien tulemisen markkinoille. Palvelutuotanto yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta kasvaa jatkuvasti. Myös palveluiden tuottaminen on monipuolistunut ja laajentunut. Yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön työryhmän loppuraportissa (2016) tuodaan esille, että palveluita voidaan tuottaa palvelun tuottajan tiloissa, asiakkaan kotona tai etäyhteyden avulla. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016.) Kunnat kilpailuttavat palveluntuottajia saadakseen kustannussäästöjä palvelun tuottamisessa. Hankintalaissa määritellään kuinka kuntien on kilpailutettava palveluntuottajia ja tuotteita. Kilpailutus tehdään avoimesti ja palveluntuottajia on kohdeltava tasa-arvoisesti. (Hankintalaki 1397/2016.)

4.1 Hoivayrittäjäyys

Hoivayrittäjäyden kohdalla voidaan puhua niin sanotusti näennäismarkkinoista. Tällä tarkoitetaan markkinoita, jotka johtuvat julkisen sektorin omien palveluiden korvaamisesta ostopalveluilla. (Kähkönen 2008, 11.) Hoivayrittäjäyttä voidaan kuvata tukipalveluna, jolla tuetaan omaisten ja omaishoitajien jaksamista ja monipuolistetaan hoivapalveluiden yrittäjänä ikäihmisten valinnanvapautta palveluasumisen suhteen. Lähikäsitteinä voidaan puhua sosiaali- ja terveysalan yrittäjäydestä, hyvinvointiyrittäjäydestä sekä sosiaalipalveluyrittäjäydestä. (Kainlauri. 2007, 16.)

Hoivayrittäjinä pääsääntöisesti toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen saaneet naiset. Monilla on monipuolinen ja useamman vuoden kestänyt työkokemus sosiaali- ja terveydenhuollon alalta julkisella tai yksityisellä sektorilla. Hoivayrityksen perustamiseen on useita syitä. Toiset ovat yrittäjiä luonteeltaan ja toisille se luo mahdollisuuden työllistyä opiskelujen jälkeen. Hoivayrittäjäyteen suuntautuneiden ammattilaisten syinä voivat olla halu an-

taa asiakkaille kodinomaista hoitoa ja enemmän aikaa. Sanna Kuparinen ja Marika Suomi (2012) tuovat esille, että naisille tärkein syy yrityksen perustamiseen voi olla perheen ja työn joustavampi yhdistäminen. Kuitenkin tiedostetaan, että perheen ja työn yhdistäminen on haasteellisinta juuri naisvaltaisilla aloilla. (Kuparinen & Suomi 2012, 11-12.) Leila Marttala (2011) tuo esille hyvinvointipalveluiden rakentumisen hoivaosaamiseen ja toteaa yritystoiminnan edellyttävän myös liiketoiminta osaamista. (Marttala 2011, 8.)

4.2 Sosionomi yrittäjä

Sosionomiopintojen aikana opitaan tuntemaan hyvinvointia, sosiaalista turvallisuutta ohjaavaa ja tukevaa palvelujärjestelmää. Koulutuksen aikana opiskelija saa valmiuden ohjata ja tukea asiakkaita heidän arjessaan sekä erilaisissa elämäntilanteissa. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014.)

Sosionomin koulutus ammattikorkeakoulussa kestää 3 vuotta. Koulutuksen aikana käydään läpi sosiaalialan asiakastyötä, ammatillisen osaamisen työmenetelmiä, esimerkiksi lastensuojelu, perhetyö, vanhus- ja vammaistyö. Perusopinnot jälkeen sosionomiopinnoissa voi vapaasti valittavien opintojen yhteydessä työskennellä oma-aloitteisesti sisäisen yrittäjyyden ja moniammatillisen työn tärkeyttä hoivapalveluyrityksessä. (Aalto & Kettunen 2013, 61.)

Koulutuksen aikana opiskelija käy jaksoihin kuuluvat työelämän harjoittelut eri sosiaalialan yrityksissä, yhteisöissä tai laitoksissa. Harjoittelujen aikana sosionomiopiskelija sisäistää koulutuksen tuoman opin ja saa työyhteisöltä tieto-taitoa sosionomina työskentelyyn. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014.) Koulutus sisältää monipuolisesti erilaisia asiakasprosesseja, sosiaalialan yrittäjyyttä, hallinnollisia käytänteitä sekä esimies- ja johtamistaitoja. Voidaan todeta, että sosionomiopinnot valmistavat tulevaan yrittäjyyteen, mutta pelkät opinnot eivät riitä yrittäjäksi alkamiseen. Opintojen lisäksi tarvitaan rohkeutta, luotettavuutta, menestyksen halukkuutta, vastuunkantoa ja palveluhenkisyttä. (Kainlauri 2007, 28-33.)

4.3 Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys

Sisäiseen yrittäjyyteen liitetään käsitteet vuorovaikutteisuudesta, sosiaalisuudesta, yhteistoinnallisuudesta, stressinsietokyvystä sekä vastuullisuudesta. Myös luovuus, ahkeruus, tuotava ja määrätietoinen työn tekeminen kuuluvat sisäiseen yrittäjyyteen. (Tampereen kaupunki 2007.) Yksilötasolla sisäiseen yrittäjyyteen vaikuttavat motivaatio, ympäristö, tilanne ja persoonallisuus. Eli voidaan puhua oman elämän suunnittelusta ja toteuttamisesta. (Tampereen kaupunki 2007.) Sisäistä yrittäjyyttä voidaan kuvata sanoilla yrittelijästä toimintaa toisen palveluksessa. Liian raskas byrokratia heikentää sisäisen yrittäjyyden syntymistä. Sisäinen yrittäjyys kulminoituu pitkälti omaehtoiseen yrittäjyyteen rinnastettavaksi ajattelumalliksi. Sisäisen yrittäjän asenteella varustettu henkilö ottaa riskejä laskelmoidusti eikä vähättele niiden vaikutuksia toimintaan ja hänellä on innovatiivinen ote tehtäviin. (Kainlauri 2007, 29.)

Ulkoisesta yrittäjyydestä puhuttaessa tarkoitetaan henkilöä, joka konkreettisesti perustaa yritystoiminnan, jonka hän omistaa ja jota hän johtaa. Kuitenkin voidaan todeta, että ulkoinen yrittäjyys on yksinään riittämätön määrittelemään yrittäjyyden. Usein yrittäjyys onkin enemmän kuin uuden liiketoiminnan aloittamista. Ulkoinen yrittäjä voi johtaa yritystä, mutta saadaakseen yrityksensä toimimaan ja kannattamaan hänellä täytyy olla myös sisäistä yrittäjyyttä. Ulkoista yrittäjyyttä hoivakoti toiminnassa edustaa kaikki ulkopuolelle näkyvä toiminta, kuten markkinointi, sopimus neuvottelut ja edustaminen erilaisissa tilaisuuksissa. (Kainlauri 2007, 30-31.)

Kun verrataan sisäistä yrittäjyyttä ja ulkoista yrittäjyyttä huomataan, että sisäisessä yrittäjyydessä ei ole riskinottoa taloudellisesti, mutta ulkoisessa yrittäjyydessä yrittäjällä on aina taloudellinen riski olemassa. Sisäinen yrittäjyys tukee aina ulkoista yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä työskentelyä voidaan kutsua vuorovaikutteiseksi ilmiöksi. (Tampereen kaupunki 2007.)

4.4 Yritystä koskevat luvat ja lainsäädäntö

Ennen toiminnan aloittamista kannattaa selvittää kaikki tarvittavat lupa- ja ilmoittamisasiat asianomaiselta viranomaiselta, esimerkiksi AVI sekä palo- ja pelastuslaitos.

Elinkeinolainsäädäntö koskee sosiaali- ja terveysalan yrityksen perustajaa, ovatpa yrityksen toimitilat vuokrattu tai ostettu omaksi. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista.) Jos yrityksessä työskentelee muita kuin perheenjäseniä, on yrittäjän ilmoitettava itsensä työnantajarekisteriin. (Tenhunen 2004, 45.) Yrittäjän on hakeuduttava ennakkoperintärekisteriin sekä tehtävä perustamisilmoitus kaupparekisteriin. Yritys on rekisteröitävä Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tietoihin, rekisteröinti on maksullinen, maksun suuruus määräytyy yritysmuodon mukaan. (Patentti- ja rekisterihallitus.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö ohjaa sosiaali- ja terveydenhuollon yrityksiä. Näistä tärkeimpiä ovat esimerkiksi: Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (L603/1996, lakia muutettu L1554/2009), laki yksityisestä terveydenhuollosta (L152/1990), laki yksityisen terveydenhuollon valvonnasta (L152/1996), laki potilaan asemasta ja oikeuksista (L785/1992), laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (L980/2012), laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) ja Potilasvahinkolaki (L585/1986).

Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä on ehdottanut uutta lakia yksityisistä sosiaali- ja terveystalvveluista 13.4.2016. Lailla varmistettaisiin asiakkaan turvallisuus ja laadullisesti hyvät palvelut. Samalla vähennettäisiin uusien yrittäjien byrokraattisuutta ja edistettäisiin yrittäjyyttä. Lain tullessa voimaan se poistaisi kunnilta nykyisiin sosiaali- ja terveystalvveluihin liittyvien lupa- ja valvontamenettelyihin liittyvät tehtävät. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016.)

4.5 Henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

Lainsäädäntö ei erottele julkisen ja yksityisen terveydenhuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia. (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä L559/1994.) Sosiaalihuollon palveluja koskevat samat lait henkilöstön osalta julkisella sekä yksityisellä sektorilla. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä L817/2015.) Ympäri vuorokautista hoitoa tarjoavan yrityksen johtajalla pitää olla vähintään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattikorkeakoulu-tutkinto, esimerkiksi sosionomi tai sairaanhoitaja. Yksityisen kuin myös julkisen sosiaalipalvelun henkilömitoituksesta määritellään vanhuspalvelulaissa sekä sosiaali- ja terveysministeriön (STM) antamassa suosituksessa. Tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa vähimmäisvaatimus on 0,50 hoitotyöntekijää asiakasta kohden. Henkilömitoitukseen lasketaan välittö-

mään hoitoon osallistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät. Ilman tutkintoa työskentelevät henkilöt lasketaan henkilömitoitukseen vain niiltä osin, kun heidän työnsä sisältää asiakkaiden perustarpeisiin vastaamista esimerkiksi saunottaja, keittäjä, fysioterapeutti ja laitoshuoltaja. Henkilöstön määrän ja koulutuksen on vastattava ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- terveyspalveluista annetun lain 20§ määritelmää. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012).

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira pitää rekisteriä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä. (Laki sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta, L669/2008.) Terveysalan rekisteri JulkiTerhikistä voi tarkistaa esimerkiksi lähihoitajien ja sairaanhoitajien koulutukset. Sosiaalialalle on vuoden 2016 aikana perustettu JulkiSuosikki-rekisteri, johon sosiaalialankoulutuksen tutkinnon suorittaneet merkitään. Rekisteröimätön työntekijä ei voi toimia sosiaalialan virassa tai toimessa. (Sosiaali- ja terveysalan lupavirasto.)

5 YRITYSMUODON VALINTA

Hoivakotia perustettaessa on tärkeitä mieltä mikä tulee olemaan perustettavan yrityksen yritysmuoto. Vaihtoehtoina on osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö, toiminimi, osuuskunta tai franchising-yritys. Yritysmuodoissa on jonkin verran eroa vastuissa ja verotuksessa. Nämä on hyvä huomioida yritystä perustettaessa. Toiminimessä, avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä yrittäjä vastaa yrityksen velvoitteista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Franchising-yritysmuodossa yrittäjä sitoutuu toimimaan ketjun liiketoimintamallin ja pelisääntöjen mukaan. Hän maksaa konseptin käytöstä osinkoa Franchising-toimintamallin tuottajalle. (Holopainen 2013, 29.)

Yritysmuodoista osakeyhtiö on hoivakodille sopivin vaihtoehto. Koska osakkeenomistajat vastaavat yhtiön velvoitteista vain sijoittamansa pääoman verran, osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisella omaisuudellaan vastuussa osakeyhtiön tappioista tai veloista. Perustetun yhtiön on laadittava osakeluettelo, josta ilmenee kaikkien osakkeen omistajien tiedot, sekä antamispäivät. Osakeyhtiölle on valittava hallitus ja toimitusjohtaja, jotka vastaavat yhtiökokouksessa päätöksenteosta. Yhtiön on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa. Kirjanpitopalvelu ostetaan usein yhtiön ulkopuolelta. (Holopainen 2013, 30-31.) Yksityisellä osakeyhtiöllä on erisuuruinen vähimmäisosakepääoma kuin julkisella osakeyhtiöllä. Osakepääoman pitää olla yksityisessä yhtiössä vähintään 2500 euroa. (Holopainen 2013, 32) Yritystä perustettaessa on kuitenkin hyvä varmistaa, että pääoma yrityksessä on tarpeeksi suuri, tämän vuoksi osakkaiden kannattaa sijoittaa minimiosuutta suurempi pääoma yritykseen. (Hiltunen ym. 2007, 128.) Osakeyhtiön edustaja täytyy merkitä kaupparekisteriin ja hänen kotipaikkansa on oltava Suomessa (Patentti- ja rekisterihallitus).

Edustajalla on oikeus ottaa haasteet ja muut tiedoksiannot vastaan yhtiön puolesta. Osakeyhtiön perustaja voi asua myös ETA-alueen ulkopuolella. Ennen osakeyhtiön toimintaa aloitettaessa on tehtävä ilmoitus kaupparekisteriin, kun yhtiö on merkitty kaupparekisteriin, siitä tulee oikeussubjekti. Rekisteröintiin asti osakkaat ovat vastuussa yhtiön toiminnasta. Rekisteröinti on tehtävä 3 kuukauden sisällä osakeyhtiön perustajajäsenten allekirjoittamasta perustamissopimuksesta. Jos rekisteröintiä ei tuossa ajanjaksossa tehdä, perustaminen raukeaa. Osakkaiden maksama osuusmaksu on oltava talletettuna yhtiön talletustilille, jonka on sijaittava Suomessa. (Patentti- ja rekisterihallitus.)

Osakeyhtiö maksaa palkkaa ja osinkoja, mutta osakkaat eivät voi tehdä yksityisottoja yhtiön varoista. Osakkaat ovat usein työsuhteessa yhtiöön, jolloin heillä on samat henkilöstöedut kuin muillakin työntekijöillä. (Osakeyhtiölaki 624/2006.)

Jos osakeyhtiön rekisteröidyt tiedot muuttuvat, ne on aina ilmoitettava kaupparekisteriin, Vasta rekisteröinnin jälkeen tehdyt muutokset astuvat voimaan. Osakeyhtiö voidaan poistaa rekisteristä, jos yrityksellä ei ole toimikelpoista rekisteriin merkittyä hallitusta tai ei ole toimittanut rekisteriviranomaiselle tilinpäätösasiakirjoja rekisteröitäväksi. (Osakeyhtiölaki 624/2006.) Osakeyhtiö voi purkautua myös esimerkiksi konkurssin, selvitystilan tai sulautumisen vuoksi. (Patentti- ja rekisterihallitus 2017)

6 POHDINTA

Opinnäytetyö on toiminnallinen eikä sillä ole toimeksiantajaa. Oma kiinnostukseni saattohoitoon erikoistuneen hoivakotiyrityksen perustamiseen vaikutti opinnäytetyön tekemiseen. Opinnäytetyössä käydään läpi yrityksen perustamiseen liittyvää byrokratiaa, vaatimuksia sekä rahoitukseen liittyviä asioita. Tarkoituksena oli selkeyttää omaa liikeideaa ja toiminta-ajatusta hoivakodin perustamisesta.

Hoivakotiyrityksen perustamiseen liittyy moninaisia lupia ja lakeja, jotka säätelevät yrityksen toimintaa. Hoivakotiyritystä perustettaessa on huomioitava myös alueella toimivat hoivakotiyksiköt, yksityisen hoivakodin tarve sekä tuleva SOTE-laki ja maakuntaudistukset. Kuinka nämä vaikuttavat yksityisen hoivakodin toimintaan ja kannattavuuteen?

Opinnäytetyötä tehdessäni jouduin miettimään onko yksityiselle hoivakotiyritykselle kysyntää Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella. Peruspalvelukuntayhtymä Kallio pyrkii vähentämään palveluasumisen paikkoja ja siirtämään palvelut asiakkaiden kotiin, kuinka tämä vaikuttaa asiakkaiden saamiseen hoivakotiin. Kysyin Peruspalvelukuntayhtymä Kallion hyvinvointijohtaja Pirjo Matikaiselta milloin palveluasuminen tulee halvemmaksi, kuin kotihoidon käynnit. Vastauksena oli, että palveluasuminen tulee halvemmaksi, jos kotihoito käy useammin kuin kolme kertaa päivässä ikäihmisen luona. Mielestäni tämä luo tarpeen vaihtoehtoiselle palvelulle eli yksityisen hoivakodin perustamiselle.

Omaakohtaisen työkokemuksen terveydenhuollon- ja vanhuspalvelun puolella sekä puhelin-keskustelussa kotihoitopalvelun palvelupäällikkö Virpi Kamusen kanssa ja kirjallisten lähteiden avulla selvitin mitä palveluasumismuotoja ikäihmisille on tarjolla Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella. Keskustelun aikana kävi ilmi, että alueella olisi tarvetta saattohoitoon erikoistuneelle hoivakodille ja mitä hakeutuminen yksityiseksi palveluntuottajaksi vaatii yrittäjäksi aikovalta.

Opinnäytetyötä tehdessäni toimin omaishoitajana ja aineistoa etsiessäni, huomioin ettei Pohjois-Suomen alueella ole saattohoitoon erikoistuneita hoivakoteja, kuten esimerkiksi Etelä-Suomessa toimivat Terho-koti yksiköt. Varasin ajan Nivala-Haapajärvi seutukunnan yrityspalveluohjaaja Arto Junnolle. Esittelin hänelle liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman ja hänen

kanssaan kävimme kustannuslaskelman läpi. Arto Junno toi keskustelussa esille, että yritystä perustettaessa ei voida olettaa asiakaspaikkojen heti olevan täydessä käytössä ja olisikin hyvä aloittaa toiminta pienemmässä mittakaavassa noin 10 asiakaspaikalla ja vakiinnuttaa yrityksen toiminta ensin ja laajentaa yritystä 1-1,5 vuoden aikana. Yrityspalveluohjaajan kanssa käymäni keskustelut lokakuussa 2016 ja elokuussa 2017, olivat erittäin antoisia ja kysymyksiä herättäviä. Yrityksen perustamiseen ja kannattavuuteen vaikuttavien asioiden laajuus aiheutti, että ajatus hoivakoti yrityksen perustamisesta tuntui mahdottomalta. Elokuussa 2017 käyty uusi keskustelu kuitenkin poisti mielestäni olleen epävarmuuden hoivakodin perustamisesta. Tapaamisen aikana kävimme yksityiskohtaisesti kustannuslaskelmat läpi ja vertailimme erilaisten yksityisten hoivakotien toimintamalleja sekä kannattavuutta. Hoivakoti Nivalan Nestori on toimintakykyinen ja kehittyvä yritys, jolla on mahdollisuus laajentua erikoisosaamisensa, saattohoidon tarjoamisen, kautta. Hoivakoti Nivalan Nestorin kustannuslaskelma on tehty 20:n asiakaspaikan mukaan.

Opinnäytetyössä vaikeinta oli pitää työn aihe selkeänä ja yksinkertaisena. Kirjallisuuden avulla ei pelkästään yritystä voi perustaa, tarvitaan tietoa alasta, taitoa toimia alalla ja monialaista yhteistyötä eri toimijoiden esimerkiksi yrityspalveluneuvojan, sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden, oppilaitosten sekä muiden palveluntuottajien kanssa. Opinnäytetyön tekeminen olisi varmasti ollut helpompaa, jos olisin tehnyt yritysvierailuja eri hoivapalveluja tarjoaviin yrityksiin, mutta näitä en pystynyt tekemään.

Kun haluaa perustaa yrityksen, on hyvä miettiä millaisen yrityksen haluaa perustaa, minne ja miksi. Tämän jälkeen tehdä liiketoimintasuunnitelma ja kustannuslaskelma sekä keskustella oman alueen yrityspalveluneuvojan kanssa yrityksen elinkelpoisuudesta. On selvää, että jokainen hoivakotiyritystä suunnitteleva tarvitsee toimivan yhteistyökumppanin ja moniammatillisen verkoston tukemaan aloittavaa yritystään. Yrityksen perustamisen suunnitteluvaiheessa on hyvä olla myös yhteydessä omaan pankkiin rahoituksen järjestämisen suhteen. Yrittäjällä on mahdollisuus hakea eri instansseista rahoitusta yritykselleen, kuten Finnveralta, mutta silloin yrittäjän mahdollisuudet vaikuttaa lainarahan maksusuunnitelmiin ovat heikot, toisin kuin oman pankin kanssa neuvotellun lainan maksusuunnitelmaan.

Työ- ja elinkeinotoimiston kautta aloittava yrittäjä saa tietoa starttirahasta, joka on mahdollista kriteerien täytyessä, yrityksen perustamiseen saada. Vakuutusyhtiöiden kautta yrittäjä saa

tietoutta yritystoiminnan vaatimista vakuutuksista ja mahdollistaa tarkan tarjouspyynnön tekemisen useammasta vakuutusyhtiöstä.

Tulevaisuudessa yhä useammat ikäihmiset asuvat kaukana läheisistään ja heidän palvelutarpeensa kasvaa. Yksityinen hoivakoti tuo vaihtoehtoisen ja julkisia palveluita tukevan palvelumuodon. Yksityisen hoivakodin palveluilla mahdollistetaan monimuotoinen ja yksilöllisiä tarpeita tukeva palvelu sitä tarvitseville ikäihmisille. Pohjois-Suomessa saattohoitoon erikoistuneita hoivakoteja ei ole, saattohoitoa annetaan palveluasumisyksiköissä tai vuodeosastoilla. Näissä yksiköissä on kuitenkin erilaisia palvelutarpeessa olevia asiakkaita, joiden hoito poikkeaa saattohoidossa olevan asiakkaan palvelutarpeesta.

Opinnäytetyöprosessissa opin kärsivällisyyttä ja luopumista. Hoivakotiyrityksen perustamisessa on paljon huomioitavaa ja rajaaminen tuotti vaikeuksia. Aikataulutukseni joutuin muuttamaan useaan otteeseen ja uskoni opinnäytetyön valmistumiseen alkoi loppua. Saattohoito tuli opinnäytetyön aikana konkreettisesti lähelle ja vaikutti työn etenemiseen. Kuitenkin läheisten ja ystävien avulla sain voimaa jatkaa loppuun asti.

Opinnäytetyön lukemisen helpottamiseksi liiketoimintasuunnitelma on omana osionaan, joka sisältää kustannuslaskelman. Liiketoimintasuunnitelman ja kustannuslaskelman tekeminen auttoivat ymmärtämään yrityksen perustamisen monimuotoisuutta ja miten paljon erilaisia asioita on otettava huomioon, yritystä perustettaessa. Oma yritys Hoivakoti Nivalan Nestori on tarkoituksenaan perustaa tulevaisuudessa ja tämän vuoksi liiketoimintasuunnitelma sekä kustannuslaskelma ovat salassa pidettävää tietoa.

LÄHTEET

- Aalto, K. & Helle, H. 2000. Suomalainen saattohoito. K. Aalto (toim.) Saattohoito. Helsinki: Kirjapaja Oy, 219-240.
- Aalto, A & Kettunen, S. 2013. Hoivayrittäjyys ikääntyvien palveluissa – nyt ja tulevaisuudessa. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 70, Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63684/B70>. Viitattu 7.3.2017.
- Aaltonen, T. & Junkkari, L. 1999. Yrityksen arvot & etiikka. Juva. WSOY-kirjapainoyksikkö.
- Alikoski, R., Hakonen, M. & Viitasalo, J. 2013. Yritystoiminnan taitajaksi. Helsinki: Sanoma Pro Oy. Viitattu 27.3.2017.
- Aluehallintovirasto. Saatavissa: <https://www.avi.fi>. Viitattu 24.4.2017
- Ammattikorkeakoulu laki 14.11.2014/932. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140932>. Viitattu 26.4.2017
- Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3.8.1992/912. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920912>. Viitattu 24.4.2017.
- Eläketurvakeskus. Tilasto Suomen eläkkeensaajista ja väestöosuudesta. 2015. Saatavissa: http://www.etk.fi/wp-content/uploads/Tilasto_suomen_elakkeensaajista_2015.pdf. Viitattu 12.3.2017.
- Hautala. E. 2012. Senioriopas. Helsinki: Oy Nord Print Ab. Viitattu 5.4.2017.
- Hesso, J. 2013. Hyvä liiketoimintasuunnitelma. Kauppakamari.
- Hiltunen. M, Karjalainen. T, Mannio. L, Pättiniemi. P, Pötry. J, Savolainen. A, Tainio. J, Tirkkonen. T, Välke. R. 2007. Hyvinvointiyrittäjän liiketoimintaopas. Ammatinharjoittajasta yrittäjäksi. Tietosanoma Oy. Tallinna. Viitattu 20.4.2017.
- Holopainen Tuulikki toim. Yrityksen perustamisopas, Käytännön perustamistoimet. 2013. Jyväskylä. Bookwell Oy. Viitattu 16.4.2017.
- Junno, A. Nivala-Haapajärven seutukunta NITEK:n yrityspalveluneuvoja. Keskustelut 26.10.2016 ja 1.8.2017.
- Kamunen V. 18.8.2016. Peruspalvelukuntayhtymä Kallio. Kotihoitopalvelupäällikkö. Puhelin-keskustelu.
- Kainlauri, A. 2007. Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi. WS Bookwell Oy Juva. Viitattu 4.4.2017.
- Kannattavuuslaskelma. Saatavissa: <https://www.liiketoimintasuunnitelma.com>. Viitattu 17.3.2017.

Kansalaisneuvonta. Saatavissa:

https://www.suomi.fi/suomifi/suomi/palveluoppaat/ikaantuvan_palveluopas. Viitattu 24.4.2017

Kansaneläkelaitos. Saatavissa: www.kela.fi/. Viitattu 8.3.2017

Kuparinen, S. & Suomi, M. 2012. Hyvinvointiyrittäjien tuen tarpeet toiminnan alkuvaiheessa.

Laurea ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa:

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/52737/>. Viitattu 7.3.2017.

Kähkönen L. 2008. Kuntien prosessit ja kokemukset vanhusten palveluasumisen ja kotipalvelujen kilpailuttamisesta. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos. Viitattu 4.3.2017.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980. Saatavissa: <http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980>. Viitattu 7.3.2017

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397>. 16.7.2017

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 14.8.1992/785. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>. Viitattu 10.4.2017.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 26.6.2015/817. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150817> . Viitattu 10.4.2017

Laki ja asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista

29.4.2005/272. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050272>. Viitattu 10.4.2017.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3.8.1992/734. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920734>. Viitattu 24.4.2017

Laki sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta 31.10.2008/676. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080676>. Viitattu 24.4.2017

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä 28.6.1994/559. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>. Viitattu 10.4.2017.

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 22.7.2011/922. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110922>. Viitattu 10.4.2017

Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 9.8.1996/603. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19960603>. Viitattu 10.3.2017.

Lindqvist, M. 2000. Johdanto saattohoitoon. K. Aalto (toim.) Saattohoito. Helsinki: Kirjapaja Oy, 15-22.

Lähdesmäki, L. & Vornanen, L. 2009. Vanhuksen parhaaksi. Hoitaja toimintakyvyn tukijana. Edita, Helsinki.

Långstedt, K. 2013. Hoivayrittäjyys-yrityksen perustaminen ja neuvontapalvelut. Laurea ammattikorkeakoulu, Tikkurila, hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61702>. Viitattu 6.3.2017

Marttala, L. 2011. Willa Karoliina OY- hoivakoti ikääntyneille: liiketoimintasuunnitelma. Lahden ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35561>. Viitattu 7.3.2017.

Matikainen, P. 29.8.2017. Peruspalvelukuntayhtymä Kallio hyvinvointijohtaja. Keskustelu.

Osakeyhtiölaki 1.9.2006/624. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>. Viitattu 15.3.2017.

Patentti- ja rekisterihallitus. Saatavissa: <https://www.prh.fi/>.

Perhehoitolaki 1.4.2015/263. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150263>. Viitattu 7.3.2017.

Perhehoitoliitto. Saatavissa: <https://www.perhehoitoliitto.fi/perhehoito/ikaihmiset>. Viitattu 7.3.2017.

Peruspalvelukuntayhtymä Kallio. 2016. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma vuosille 2017-2020.

Pk-yritysten johtamis- ja kehittämistyökalupakki. Saatavissa: <http://www.oamk.fi/hankkeet/pkk/pakki/mittaristo>. Viitattu 15.5.2017

Puustinen Terho. 2006. Avain omaan yritykseen. Avain. Kirjakas, Helsinki.

Seppänen M, Karisto. A & Kröger. T (toim.) 2007. Vanhuus ja sosiaalityö, sosiaalityö avuttomuuden ja toimijuuden välissä. WS Bookwell Oy. Juva.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>. Viitattu 19.4.2017

Sosionomi AMK opetussuunnitelma. Saatavissa

Sosiaali- ja terveysalan lupavirasto, VALVIRA. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080669>. Viitattu 3.6.2017.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2016 artikkeli. Saatavissa: http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tyoryhma-laki-yksityisista-sosiaali-ja-terveyspalveluista-vahentaisi-hallinnollista-taakkaa Viitattu 28.7.2017.

SWOT-analyysi. Saatavissa: <http://www.oamk.fi/hankkeet/pkk/pakki/nykytila2.htm>. Viitattu 18.3.2017.

Tampereen kaupunki. Tampereen ammattiopisto. 2007. Sisäinen yrittäjyys. Saatavissa: <http://koulut.tampere.fi/materiaalit/os/lt/sisainenyrityajyys.html>. Viitattu 17.3.2017.

Tenhunen, Lauri. 2004. Yrittäminen sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: Dark Oy.

Terveyden-ja hyvinvoinninlaitos. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/sote-uudistus>. Viitattu 21.4.2017.

Vehniäinen, K & Tarvainen, M. 2013 Hoitokoti-ideastako totta?: Kehittämistyönä Hoitokoti Rauha & Toivo Oy:n liiketoimintasuunnitelma Savonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/56252>. Viitattu 12.3.2017.

Verohallinto. Saatavissa: <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta>.

Viitala, R. & Jylhä, E. 2013. Liiketoimintaosaaminen. Menestyvän yritystoiminnan perusta. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Voutilainen P. 2002. Ikäihmisten hyvä hoito ja palvelu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504227267>. Viitattu 25.9.2017.

Yksityiset sosiaalipalvelut 2010. www.dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/yksityiset-sosiaali-ja-terveyspalvelut/yksityinen-palvelutuotanto-sosiaali-ja-terveyspalveluissa>. Viitattu 17.3.2017.

Yrityksen perustaminen. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrityjydesta/yrityksen-perustamisen-vaiheet-316210>. Viitattu 18.3.2017.

